

PUBLICUM
MERITORUM PRAEMIUM

Ünnepi kötet
Katsányi Sándor és Papp István
kilencvenedik születésnapjára

Második, bővített, elektronikus kiadás

Magyar Könyvtárosok Egyesülete
Budapest, 2021

Szerkesztette: Havas Katalin, Hegyközi Ilona, Sándor Tibor és Sonnevend Péter

Olvasószerkesztő: Kovács Katalin

Kiadó: Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Nyomtatás: Elektroproduct Kft. – EPC Nyomda, Budaörs

Az elektronikus kiadásban megjelenő személyi bibliográfiák a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban készültek, szerkesztőjük: Honffyné Felhő Ágnes és Jávari Ferencné

Készült 150 példányban az ünnepeltek születésnapjára. Kereskedelmi forgalomba nem kerül. A kötet teljes anyaga az ünnepeltek bibliográfiájával kiegészítve hozzáférhető a Magyar Elektronikus Könyvtárban.

A kötet megjelentetését a Magyar Könyvtárosok Egyesülete támogatta.

ISBN 978-963-89260-5-0

ISBN 978-963-89260-6-7 (PDF)

<https://doi.org/10.46280/Unnepikotet.2021>

Kégli Ferenc

*Weboldalaim vonatkozásaiban...**A kilencven éves Papp István és Katsányi Sándor köszöntésére*<https://doi.org/10.46280/Unnepikotet.2021.Kegli>

A kommunikációs eszközök és alkalmazások, illetve a média használata szempontjából a marketingesek generációkról, Y, X, és Z korosztályról beszélnek. Hazai vonatkozásban az 1995 és 2010 között születtek a Z generáció tagjai, ők az igazi digitális bennszülöttek, az 1980 és 1994 közöttiek az Y, vagy az első digitális bennszülöttek, míg az 1965 és 1979 között születettek nevezik az X generáció tagjainak, ők a digitális bevándorlók. Ennek alapján én, 1946-os születésemmel, ha lenne ilyen kategória, akkor valószínűleg nem is a dupla W, hanem a szimpla V generációba tartoznék, Katsányi Sándor és Papp István pedig 1931-es születésükkel valahol a T-be. Ez a generációs távolság is közrejátszott abban, hogy én, amikor 1988-ban az Országos Széchényi Könyvtárba kerültem, akkor Papp István már hat éve, Katsányi Sándor pedig már két éve eljött az OSZK KMK-tól. Így nem voltam velük munkatársi kapcsolatban, csak különböző rendezvényeken láttam őket. Találkoztam viszont munkáikkal akkor, amikor a Google ingyenes weblapkészítőjére támaszkodva, könyvtárosságot segítő ingyenes, hirdetésmentes weboldalt készítettem. Ez utóbbiak mindig valamilyen munka, feladat hozadékaik voltak, s a háttérben az munkált bennem, hogy a Google Drive-felhőből bármilyen információs technikai eszközzel elérhető weboldalaimról közvetlenül tájékozódhassanak a különböző generációba sorolható könyvtárosok. Hogy ezeket könnyebben tudjam egybefogni, kezelni, készítettem *Kégliségek* címmel egy összefoglaló oldalt, ahonnan kiindulva minden webhelyem gyorsan elérhető.

Ezek egyike *A könyvtár a magyar társadalom életében 1945–1956* című, amelyik úgy keletkezett, hogy mikor *Sonnevend Péter* létrehozott egy munkatársi gárdát az 1945–56 közötti magyar könyvtártörténet hiteles feldolgozására, én a korszakra vonatkozó bibliográfia anyagának összegyűjtését is elvállaltam. Terjedelme miatt azonban nem fért bele a *Fejezetek a magyarországi könyvtárügy történetéből 1945–1956* című, 2018-ban megjelent kötetbe, ezért kiegészítve ezt a válogatást weboddallá szerveztem. A könyvtári kultúra kutatói az egybeszerkesztett, tematikusan csoportosított tételekkel egyetlen helyen

kaphatnak áttekintést a témájukra vonatkozó, a korszakban keletkezett, illetve a korszakra vonatkozó irodalomról. Gyűjtőköre kiterjed a Magyarországon, magyar nyelven 1945–1956 között megjelent, a témára vonatkozóan érdemi információkat tartalmazó dokumentumokra, valamint az 1956 után megjelent, a korszakra részben vagy egészben vonatkozó, áttekintő jellegű könyvtár-történeti munkákat, főként az 1989 után megjelentekre.

A korszakban keletkezett közlemények leírásában ott találjuk *Papp István* nevét a Vidéki települések közkönyvtárainak (vándorkönyvtár, népkönyvtár, körzeti, járási, megyei könyvtár) kiadványai és a rájuk vonatkozó közlemények 1945–1956 között című fejezetben:

Zalaszentgróton volt: úri kaszinó, van: gimnázium / (illés) == Magyar nemzet, 11. évf. 224. sz. (1955. szept. 23.) p. 3. – [Riport a település kulturális életének fejlődéséről, többek között a Papp István vezette kétezer kötetes könyvtárról. Riporter: Illés Sándor.]

A riport szerint *„Zalaszentgróton volt ugyan úri kaszinó, amely 1843-ban alakult, s még Deák Ferenc is járt oda. de nem volt járda, nem volt könyvtár. Fél évszázaddal ezelőtt összefogtak egyszer a tanítók, tisztviselők, kérték a képviselőtestületet, állítson fel egy népkönyvtárat. A képviselőtestület úgy döntött, hogy az előterjesztést »beható tárgyalás után elutasítja«, mert a község viszonyai nem engedik meg a községi könyvtár felállítását. A régi városatyák igen csodálkoznának, ha a mostani könyvtárat, és a kultúrházat látnák.”* A település fejlődésének, a lakosság életszínvonal-emelkedésének bemutatásakor a könyvtár is sorra kerül: *„Papp István könyvtárossal beszélgetünk. Elmondja, hogy a 2000 kötetes könyvtárnak 353 állandó olvasója van. Könyvtárfejlesztésre évi 22 ezer forintot kapnak az államtól. Augusztusban 1050 kötet könyvet kölcsönöztek ki.”*

Mivel Papp István csak a korszak végén, 1955-ben lett a Zalaszentgróti Járási Könyvtár vezetője, így vele kapcsolatos közlemények már csak a korszakra vonatkozó feldolgozások között találhatóak:

Papp István: A megyei könyvtárak ötven éve: ellentmondások és feszültségek. == Könyv, könyvtár, könyvtáros, 11. évf. 10. sz. (2002) p. 3–15.

Papp István: Bűnbeesés után: széljegyzetek a magyar közkönyvtárügy 50 éveire. == Könyvtári figyelő, 10. /46./ évf. 1–2. sz. (2000) p. 65–75.

A két kitűnő, összegző írásból csak két részletet közlök. Az elsőből:

„Nem engedjük elvenni magunktól a jól végzett munka örömét, ugyanakkor nem engedjük megbélyegezni sem, mint a levitézlett rendszer kultúrpolitikájának diadalát. Én azt hiszem, nagy elődeink érdeme, hogy megragadták a lehetőséget, és a háború utáni Európában világszínvonalú könyvtár-politikai célokat tűztek ki, igazodva a világszerte kibontakozó trendhez, sőt annak élvonalában járva nem szocialista könyvtártípust hoztak létre. Élni persze kellett, lehetőleg túlélni, és ezért kompromisszumokat vállalni, ravaszkodni, szóbeli engedményeket mutatni, amelyeket aztán tettebeli visszavonások követtek. Ebben a feszültségben születtek meg és értek meg a megyei könyvtárak, s gyűjtöttek annyi tapasztalatot, hogy ma már a nemzeti kulturális örökség tradicionális könyvtárai.”

A másodikból:

„Akárhogy is, az eredeti bűn elkövetődött: ő általuk, mi általunk? A szocializmus nagy modernizációs kísérletében mindannyian részt vettünk, akár a vesztesek, akár a nyertesek oldalán, de alighanem mindkét oldalon. Ezért nem lehet egyértelműen választ adni arra a kérdésre, megérte-e – ha nem is tettesként, de – haszonélvezőként részesedni a vétekben. [...] Ezért olyankor, amikor nagy elégedettségünkben lecsordul az édes lé szájunk sarkán, érezniünk kell egy kis kesernyés utóíz is. S helyesen tesszük, ha nem akarjuk vastag cukormázzal eltüntetni. Ami történt, megtörtént, de a történelem nem ad felmentést, még kevésbé feledést, éppen mert megváltoztathatatlan. Viszont arra kell, hogy sarkalljon bennünket, bizonyítsuk be a társadalomnak, az egyes embereknek, hogy az elszenvedett sérelmeket erőnköből telhetően jóvá tesszük, s a közkönyvtárak valóban az egyéni és a közös boldogulás eszközeivé válnak. Az eredeti bűn következménye, hogy létünk hasznát és indokoltságát újra meg újra bizonyítanunk kell a közösség színe előtt.”

Katsányi Sándor neve nem található *A könyvtár a magyar társadalom életében 1945-1956* című weboldalon, mivel ő a korszak utáni évben, 1957-ben lett a Ceglédi Járási Könyvtár munkatársa. Megtalálható azonban egy másik, a *Helyi könyvtártörténetek* című weboldalamon, amelyik azért keletkezett, mert a Könyvtári Intézet által indított *A helyismereti munka korszerű módszerei* című tanfolyamsorozatban helyet kapott egy modul a helyi könyvtártörténet-írás témájában, amelyet én tartottam. Hogy a tanfolyam fiatalabb résztvevői, a kezdő helyismeretiszek, áttekintést kapjanak akár a saját, akár más könyvtárak történeti feldolgozottságáról, segédletként úgy tíz éve elkezdtem

gyűjteni a helyi könyvtártörténeti vonatkozású, a helyi könyvtári kultúrát érintő érdemi közléseket. Ez a weboldal jelenleg 438 település, járás, megye, illetve tájegység 780 könyvtára, továbbá 114 budapesti könyvtár történetére vonatkozó monografikus feldolgozás, közlemény és szakdolgozat együttesen kerekén 2230 bibliográfiai tételét tartalmazza - különböző források alapján. A Cegléd település könyvtári kultúrájára vonatkozó tételek között szerepel az alábbi leírás:

A ceglédi könyvtárügy története / Katsányi Sándor, Nagy Dezső. == Magyar Könyvszemle, 76. évf. 5. foly. 1960. 4. sz. p. 402-427. - Klny. is.

Bevezetőjében ez olvasható:

„Évszázados hagyományokra visszatekintő tudományos jellegű könyvgyűjteményekkel nem büszkélkedhetik Cegléd városa, azonban könyvtártörténetének feldolgozása minden bizonnyal haszonnal jár, mert összegyűjti és rögzíti a szertekallódó, hiányos adatokat. Törekvésünk arra irányult, hogy bemutassuk városunk társadalmi élete és a mindenkori könyvtárak eleven kapcsolatát, kölcsönhatását. Megkíséreltük bemutatni, hogy a különböző társadalmi szervezetek kezében levő könyvtárak milyen társadalmi rétegek igényeit szolgálták, s egyben összefoglaltuk a város könyvtári vonatkozású írott és szójhagyomány útján fennmaradt emlékeit. Munkánk során azt tapasztaltuk, hogy a magyar könyvtárügy országos problémái szinte kivétel nélkül Cegléd könyvtárügyében is jelentkeznek. Ezért reméljük, hogy munkánk helytörténeti vonatkozásain kívül szerény hozzájárulás lesz a magyar könyvtárügy történetének mindmáig nélkülözött feldolgozásához.”

A későbbi veszprémi, majd az OSZK KMK-beli könyvtárossága után 1986-tól Katsányi Sándor a Fővárosi Szabó Ervin munkatársaként dolgozott. A helyi könyvtárak történeti leírásait összegyűjtő weboldalamon több írása is szerepel a FSZEK-kel kapcsolatban. Közülük csak egyet emelek ki:

A főváros könyvtárának története / Katsányi Sándor ; [közread. a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár]. - Budapest : FSZEK, 2004-2008. 2 db : ill. ; 25 cm
1. köt., 1945-ig. - 2004. - 420 p. - Bibliogr.: p. 357-398.
[2.], 1945-1998 / Katsányi Sándor, Tóth Gyula. - 2008. - 526, [16] p. - Bibliogr.: p. 479-525.

Az első kötet bevezetőjében olvashatjuk munkája célját:

„Tisztelt Olvasónk, száz év a történelem évezreideihez viszonyítva nem jelentős idő. Az egyes emberek életében azonban csak keveseknek adatik meg, hogy megérjék ezt a kort. Száz esztendő egy intézmény történetében egyszerre történelmi és emberi léptékkal is mérhető idő. Egy ilyen ünnepi alkalom megfelelő arra, hogy megálljunk egy pillanatra, számba vegyük az eltelt évtizedeket és elődeink munkásságát. Hajlamosak vagyunk azonban a magunk hiányos emlékei és tapasztalatai alapján megítélni a történelmet, ezért nélkülözhetetlen a kollektív emlékekre és szavahihető forrásokra támaszkodó tudományos feldolgozás. Célunk az, hogy valós képet kapjunk saját múltunkról – hisz csak így kaphatunk választ a ma kérdéseire is.”

Az 1945–1956-os korszakot tárgyaló, korábban említett tanulmánygyűjteményhez én készítettem a mutatókat, köztük a személynevek mutatóját. Arra törekedtem, hogy akinek lehet, megadjam a születési és halálozási évét is. Az adatokat sokféle helyről kellett összegyűjtenem. Az az ötletem támadt, hogy egyúttal segíthetnék másoknak, akik könyvtárosok adatait keresik. Weboldalumnak a *Jeles könyvtárosok* címet adtam. Gyűjtésem kiterjedt a magyar, vagy a mindenkor Magyarországon területén született, vagy működött, országos gyűjtőkörű, nyomtatott vagy digitalizált, illetve elektronikus életrajzi lexikonban, adattárban található, hosszabb-rövidebb ideig könyvtárosi, bibliográfusi, illetve dokumentációs tevékenységet végző személyre, továbbá a Szabó Ervin Emlékérem, a Szinnyi József-díj és a Széchényi Ferenc-díj kitüntetettjei közül azokra, akik elérhető életrajzzal rendelkeztek vagy rendelkeznek. Jelenleg 1654 személy adatait tartalmazza, köztük az 1931. november 23-án született Papp Istvánét, illetve a december 8-án született Katsányi Sándorét:

Név: Papp István

Szül/Hal: Zalaegerszeg, 1931. november 23. -

Foglalkozás: könyvtáros

Könyvtárosság/bibliográfusság: A Zalaszentgróti Járási Könyvtár vezetője (1955–1957). A Budapesten lévő Pest Megyei Könyvtár könyvtárosa (1957–1959). Az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ tudományos főmunkatársa (1959–1965). A Művelődésügyi Minisztérium főelőadója (1965–1969). Az OSZK KMK igazgatója (1969–1982). Az Országos Könyvtárügyi Tanács

titkára (1982-1985). A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgató-helyettese (1985-1998). A Magyar Könyvtárosok Egyesülete főtitkára (1990-1994). **Szakmai díj, kitüntetés:** 1972: Kiváló Népművelő; 1981: Szabó Ervin Emlékérem; 1982: IFLA Emlékérem; 1985: MKE Emlékérem; 2000: Széchényi Ferenc-díj

Forrás: KiKi2000 ; KiKi2009

Név: Katsányi Sándor

Szül/Hal: Szolnok, 1931. december 8. -

Foglalkozás: könyvtáros

Könyvtárosság/bibliográfusság: A Ceglédi Járási Könyvtár könyvtárosa (1957-1964). A Veszprém Megyei Könyvtár igazgató-helyettese (1964-1971). Az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ tudományos főmunkatársa (1971-1976), az Oktatási osztály vezetője (1976-1986). A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központi ellátó osztályának vezetője (1986-1989), az Olvasószolgálati főosztály vezetője (1989-1999).

Szakmai díj, kitüntetés: 1971: Batsányi-díj; 1991: Szabó Ervin Emlékérem; 2007: Füzéki István-emlékérem; 2010: Széchényi Ferenc-díj

Forrás: Veszprém megyei kortárs lexikon [2019]; KiKi2000; KiKi2009

Kívánom, hogy minél később kelljen a születési dátum utáni rovatot kitölteni!